

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ד, 2014
מספר השאלון: 104,931391
נספחים: נספח א': רשימת מקורות
נספח ב': רשימת הוגי דעות

מדע המדינה

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעותיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – (25×2) – 50 נקודות
פרק שני – (10×5) – 50 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימת מקורות ורשימת הוגי דעות, כנספחים בעמוד 5.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) כתוב בתמציתיות ובדיוק.
(2) בתשובותיך השתמש במושגים שלמדת.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (50 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-4 (לכל שאלה – 25 נקודות).

שים לב: המאמרים הנזכרים בשאלות מפורטים ברשימת המקורות (נספח א').

1. בפברואר 2012 דחתה מליאת הכנסת בקריאה טרומית את הצעת החוק "הפעלת תחבורה ציבורית

ביום המנוחה השבועי". הצעת חוק זו היא חלק מן המאבק הציבורי על אופי השבת במדינת ישראל.

במאבק זה פועלות קבוצות שתומכות בחקיקה דתית וקבוצות שמתנגדות לה.

א. הסבר מהי חקיקה דתית. הבא נימוק אחד בעד חקיקה דתית ונימוק אחד נגד חקיקה

דתית. בתשובתך התבסס על המאמר "דת ומדינה – חקיקה דתית", מאת א' דון יחיא

וי' ליבמן. (12 נקודות)

ב. הסבר מהי קבוצת אינטרס. הצג דרך אחת שבה קבוצת אינטרס יכולה לפעול כדי להשיג

את מטרותיה. בתשובתך התבסס על המאמר "קבוצות אינטרס בישראל", מאת י' ישי.

(13 נקודות)

2. העלאת אחוז החסימה בבחירות לכנסת תצמצם את מספר המפלגות בכנסת.

א. מהו העיקרון הדמוקרטי שייפגע עקב העלאת אחוז החסימה? נמק את תשובתך על פי

הפתיח לשאלה.

תוכל להיעזר במאמר "הדמוקרטיה – עקרונות ומאפיינים", מאת י' פרי. (13 נקודות)

ב. על פי מאקיאבלי, הסבר איזה יתרון יפיק השלטון מאחוז חסימה גבוה. (12 נקודות)

3. המדינה עוזרת לעניים באמצעות מתן שירותים, כגון צהרונים חינוך לשלושת העשירונים

התחתונים. בכך היא מצמצמת את ההוצאות של משפחות עניות, מקלה עליהן, ומאפשרת להן

להשתלב בשוק העבודה.

א. לפי ברנשטיין, הסבר כיצד התיאור שבפתיח מבטא מדיניות סוציאל-דמוקרטית.

(13 נקודות)

ב. לפי ש"נ איזנשטדט, הצג שני תנאים ליציבות המדינה המודרנית שבאים לידי ביטוי בפתיח.

(12 נקודות)

4. בית המשפט העליון, בשבתו כבג"ץ, קבע בפסיקות אחדות כי יש לאפשר חינוך שווה לכל תלמידי ישראל.

א. האם אפלטון היה תומך בפסיקותיו של בית המשפט העליון לאפשר חינוך שווה לכול? נמק. (12 נקודות)

ב. איזו תפיסה של מדינת ישראל באה לידי ביטוי בפסיקות אלה של בית המשפט עליון? נמק. בתשובתך התבסס על המאמר "המושג מדינת ישראל ותפיסותיו בחברה הישראלית", מאת י' ליבמן. (13 נקודות)

פרק שני (50 נקודות)

ענה על חמש מהשאלות 5-14 (לכל שאלה – 10 נקודות).

5. ציין שלוש קבוצות שאינן מצייתות לחוק, על פי המאמר "מקור הציות", מאת ר' מקאיבר. הסבר מדוע כל אחת מהקבוצות שצינת אינה מצייתת לחוק.

6. על פי הגל, ציין את שלושת המעגלים שאליהם הפרט שייך, והסבר כיצד האדם מתייחס אל כל אחד מהמעגלים שצינת.

7. יש הטוענים כי הפונדמנטליזם הוא הטוטליטריות החדשה. הסבר טענה זו, על פי המאמר "פונדמנטליזם – הטוטליטריות החדשה", מאת ד' זקס.

8. הצג שני הבדלים בין הגישה הפלורליסטית לגישה האליטרית. בתשובתך התבסס על המאמר "דמוקרטיה פלורליסטית ודמוקרטיה השתתפותית", מאת ב' נויברגר.

9. אחד הקריטריונים למיון של מערכות מפלגתיות הוא מספר המפלגות. הצג והדגם שני סוגים של מערכות מפלגתיות, על פי הקריטריון שבפתיח. בתשובתך התבסס על המאמר "המערכת המפלגתית", מאת ג' גולדברג.

10. בדיון שעניינו אירן טען אחד המשתתפים כי בחברה האירנית מתקיימות מסורות ואידאולוגיות שאינן עולות בקנה אחד עם האידאולוגיה של השלטון הטוטליטרי, ולכן סופו של המשטר האירני להתמוטט.

הבע את דעתך. ענה על פי המאמר "המציאות חזקה מכל טוטליטריות", מאת ש' אבינרי.

11. איגוד רופאי הילדים נאבק למען חיסון כל ילדי ישראל, ודרש לחוקק חוק שייחייב זאת. לטענת האיגוד, ילד לא מחוסן עלול לפגוע באחרים סביבו.
מיל מבחין בין "פעולות המתייחסות לעצמי" ובין "פעולות המתייחסות גם לאחר".
על פי מיל, הסבר אם החברה רשאית לחייב הורים לחסן את ילדיהם.
12. בבחירות האחרונות לכנסת היינו עדים להשתלבות של אנשי תקשורת בפוליטיקה.
הצג, לפי המאמר "האדם הפוליטי" מאת ר' דאל, שני גורמים לרב-גוניות של בני אדם פוליטיים, והסבר את הפתיח בעזרת הגורמים שהצגת.
13. לפי רוסו, הסבר כיצד הרצון הכללי יכול להיות לא דמוקרטי.
14. הצג שני מאפיינים של הפשיזם המנוגדים לתפיסה הדמוקרטית.
היעזר במאמר "הפשיזם כתרבות פוליטית חלופית", מאת ז' שטרנהל.

שים לב: הנספחים א'-ב' בעמוד 5.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

נספח א': רשימת מקורות

1. ש' אבינרי, "המציאות חזקה מכל טוטליטריות"
2. ש"נ איזנשטדט, "תכונות יסוד של המדינה המודרנית"
3. ג' גולדברג, "המערכת המפלגתית"
4. ר' דאל, "האדם הפוליטי"
5. א' דון יחיא וי' ליבמן, "דת ומדינה – חקיקה דתית"
6. ד' זקס, "פונדמנטליזם – הטוטליטריות החדשה"
7. י' ישי, "קבוצות אינטרס בישראל"
8. י' ליבמן, "המושג 'מדינת ישראל' ותפיסותיו בחברה הישראלית"
9. ר' מקאיבר, "מקור הציות"
10. ב' נויברגר, "דמוקרטיה פלורליסטית ודמוקרטיה השתתפותית"
11. י' פרי, "הדמוקרטיה – עקרונות ומאפיינים"
12. ז' שטרנהל, "הפשיזם כתרבות פוליטית חלופית"

נספח ב': רשימת הוגי דעות

אפלטון	*
ברנשטיין	*
הגל	*
מאקיאבלי	*
מיל	*
רוסו	*